

สรุปหลักเกณฑ์การใช้ภาษา ในรายวิชา TH 104

หัวข้อที่นักศึกษาต้องเรียนรู้มีดังต่อไปนี้

1. ศึกษาหลักเกณฑ์การเขียน
2. ศึกษาหลักเกณฑ์การอ่าน
3. ศึกษาจำนวนการเปรียบเทียบ

หลักเกณฑ์การเขียน มีหัวข้อต่อไปนี้

1. หลักการประวิสรรชนีย์
2. หลักการใช้ ไอ โย อัย
3. หลักการใช้ ณ น
4. หลักการใช้ ศ ษ ส
5. หลักการใช้การันต์ หรือทัณฑฆาต
6. หลักการใช้ อ่า อัม อ้าม
7. หลักการใช้บุพบท กับ แก่ แต่ ต่อ เพื่อ เพราะ ด้วย โดย
8. หลักการใช้ ที่ ซึ่ง อัน

จะขอเริ่มตามหัวข้อการเขียนเรียงลำดับดังนี้ ว่าด้วยหลักการประวิสรรชนีย์ก่อน เราประวิสรรชนีย์ในกรณีใดและไม่ประวิสรรชนีย์ในกรณีใด

เราประวิสรรชนีย์ในกรณีต่อไปนี้

1. คำไทยแท้ทุกคำที่ออกเสียง อะ เต็มเสียง เช่น กะทะ มะระ กะทิ
2. คำไทยที่เกิดจากคำสองคำประสมกัน แล้วคำหน้ากร่อนไปเป็นเสียง อะ ต้องประวิสรรชนีย์ให้แก่พยางค์แรกของคำประสมนั้น เช่น ดาวิน เป็น ตะวัน หมากพร้าว เป็น มะพร้าว เฉอเอม เป็น ชะเอม
3. คำที่ขึ้นต้นด้วย สะ เมื่อแผลงเป็น กระ หรือ ตะ เช่น สะท้อน เป็น กระท้อน สะพาน เป็น ตะพาน
4. คำที่มาจากภาษาบาลีและสันสกฤต ถ้าต้องการอ่านออกเสียง อะ ที่พยางค์ท้าย เช่น มรณะ ลักษณะ
5. คำซ้ำที่ใช้ในบทกลอน ต่อมาพยางค์หน้ากร่อนไปเหลือเป็นเสียง อะ เช่น ริกริก เป็น ระริก ลิวลิว เป็น ละลิว

ที่กล่าวมานี้เป็นหลักที่ต้องประวิสรรชนีย์ ส่วนคำที่ไม่ต้องประวิสรรชนีย์มีดังนี้

1. คำไทยที่มีเสียง อะ ครึ่งเสียง เช่น พัก พยาน พยง
2. คำที่ออกเสียง อะ ซึ่งแผลงมาจากคำเดิมพยางค์เดียว เช่น ชนิด จากคำว่า ชิต

ขนาน จากคำว่า ขาน

3. อักษรนำ เช่น ขนม อร่อย ตลาด
4. คำที่มาจากภาษาเขมรส่วนมาก เช่น ขจี ผกา พะเยา ลออ
5. คำไทยแท้ ๆ บางคำ เช่น ทนาย ฐ ณ พนักงาน
6. คำบาลี และสันสกฤตที่ลงท้ายด้วย อะ เมื่อไปสมรสกับคำอื่น ทำให้พยางค์ที่มีเสียง อะ ไม่ได้อยู่ท้ายสุดของคำ เช่น มรรณภาพ สาธารณสุข คณบดี

หัวข้อที่สองคือการใช้ ไอ โอ โอย อัย นั้นมีหลักดังนี้

ก. ไอ ไม้ม้วน ใช้กับคำไทย 20 คำ มีผู้ผูกไว้เป็นโคลง ดังนี้

ไฟใจใครใครให้	ไหลหลง
ในไหมใสใหญ่ยง	ต่ำได้
ไฉใช้ไซไบบง	ไยยัด
ใสสะไก่ใกล้ไ้	สิบม้วนสองหน

ข. ไอ ไม้มลาย ใช้เมื่อ

1. คำไทยทั้งหมดนอกจากที่ใช้ไม้ม้วน 20 คำ เช่น ไฟ ไป ไอ
2. คำสันสกฤตที่ออกเสียงไอ เช่น ไมตรี ไกลาส ไพรี
3. คำบาลีและสันสกฤตที่เคยใช้สระอื่น แต่แผลงมาเป็น ไอ ในภาษาไทย เช่น วิจิตร เป็น ไพจิตร วิศาล เป็น ไพศาล
4. คำที่ออกเสียง ไอ ในภาษาอังกฤษและไทยเรานำมาใช้ทับศัพท์ เช่น ไดนาโม ไดโนเสาร์

ค. โอย (ไม้มลายมีตัว ย ตาม) ใช้เขียนคำบาลีที่รูปเดิมเป็น เอยย เช่น เวเนยย เป็น เวไนย อสงเขยย เป็น อสงไขย

ง. อัย ใช้เขียนคำบาลีและสันสกฤตที่มีเสียง อะ และตามด้วย ย เช่น วัย เป็น วย ชย เป็น ชัย สมัย เป็น สมัย

หัวข้อที่สามคือ การใช้ ฌ กับ ญ มีหลักเกณฑ์ดังนี้

ก. ฌ

1. ใช้กับคำไทยบางคำที่ใช้ ณ มาแต่โบราณ เช่น ณ พณ ฯ
2. ใช้กับคำบาลีและสันสกฤตที่มีพยัญชนะวรรค ฎ หรือ ตัว ห ตามหลัง เช่น ทศกัณฐ์ จันฑาล อุณหภูมิ
3. ใช้กับคำบาลีและสันสกฤตที่มีตัว ข ษ ร และ ฤ อยู่ข้างหน้า เช่น ขณะ กฤษณา ไพรษณีย์ ธรณี ตฤณมัยสมาคม
4. ใช้กับคำที่พยางค์หน้าเป็นตัว น มาแต่เดิม แล้วมีพยางค์ซึ่งมีตัว ษ ร และ ฤ ประสมอยู่ด้วยมานำหน้าตัว น เดิมนั้นจะเปลี่ยนเป็น ณ เช่น นาม เป็น ประณาม นายก เป็น ปริณายก

ข. น

1. ใช้กับคำไทยทั่ว ๆ ไป เช่น นี นัน โนน นอน
2. ใช้กับคำบาลีและสันสกฤตที่มีพยัญชนะวรรค ต ตามหลัง เช่น อนันต์ นันทะ สุนทร
3. ใช้กับคำที่มาจากภาษาอื่น ๆ ทั้งที่เป็นพยัญชนะต้นและเป็นตัวสะกด เช่น สเปน ลิสบอน ไนโตรเจน

หัวข้อที่สี่การใช้ ศ ษ ส ซึ่งมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

1. คำไทยแท้ใช้ ส เช่น สด สวย สองสี่ แต่ที่ใช้ ศ ษ ก็มีบ้าง เช่น คอก เด็ก เลิศ ฝิดาษ โจรฉิน ดาษดา
2. คำที่มาจากภาษาบาลีใช้ ส เท่านั้น เพราะ ศ ษ ไม่มีใช้ เช่น สงสาร สิริ สมณะ
3. คำที่มาจากภาษาสันสกฤตใช้ทั้งสามตัว โดยมีหลัก ดังนี้
 - ก. หน้าพยัญชนะวรรค จ ใช้ ศ เช่น อัศจรรย์ พุศจิกายน
 - ข. หน้าพยัญชนะวรรค ฎ ใช้ ษ เช่น กฤษณะ ราษฏร
 - ค. หน้าพยัญชนะวรรค ต ใช้ ส เช่น พิศดาร วัสดุ

หัวข้อที่ห้า การใช้ทัณฑฆาต หรือการันต์ จะกล่าวจำแนกเป็นสองสถานเช่นเดียวกับเรื่อง การประวิสรรชนีย์ เราใช้ทัณฑฆาต หรือการันต์ในกรณีใดบ้างและไม่ใช้ในกรณีใดบ้าง

เราใช้ทัณฑฆาตในกรณีต่อไปนี้

1. คำที่มาจากภาษาบาลีและสันสกฤตที่ไม่ต้องการออกเสียงพยางค์ที่ประสมด้วย สระ อะ อิ อุ เช่น ทัณฑ์ โพธิ์ พันธุ์

2. คำที่ใช้ รร (ร หัน) มีพยัญชนะอื่น ๆ นอกจาก ณ เป็นตัวสะกด ซึ่งเราต้องการออกเสียงสะกดในแม่ กน เช่น กรรม เป็น กรรม ธรรม เป็น ธรรม สรรพ เป็น สรรพ คำที่ใช้ ณ ตามหลัง ร หัน ไม่ต้องใช้ทัณฑฆาต เพราะออกเสียงเป็นแม่ กน อยู่แล้ว เช่น สุพรรณ สุวรรณ

3. ห้ายคำที่แผลงมาจากคำบาลีและสันสกฤต เช่น พำห้ จาก พาท อุตส่าห์ จาก อุตสาห

4. คำที่มาจากภาษาอังกฤษ อาจใช้ทัณฑฆาตห้ายคำ หรือ กลางคำ เช่น เปอร์เซนด์ ซอลก์ ปาล์ม

ทัณฑฆาตหรือการันต์ไม่ใช้ในกรณีต่อไปนี้

1. ในคำสมาส เช่น มนุษยศาสตร์ สถาปัตยกรรม สัตวแพทย์
2. เมื่อตัวสะกดเป็นอักษรควบ เช่น มิตร เพชร เนตร บัตร ยกเว้น คำว่า ศุภร์ แต่จำตัวตามเป็นอักษรควบ และเราไม่ต้องการออกเสียงอักษรควบนั้น ก็ให้ใช้ ทัณฑฆาตได้ เช่น จันทร์ ยนตร์ มนตร์

หัวข้อที่หก หลักการใช้ อ่า อัม อ้าม

อ่า ใช้ดังนี้

1. ใช้กับคำไทยที่ออกเสียงสระอ่า เช่น ดำ จำ คำ
2. ใช้เขียนคำที่แผลงมาจากคำพยางค์เดียวเป็นสองพยางค์และมีเสียงอ่า เช่น ชิ เป็น ชานี ฉ่าย เป็น ฉ่าหน่าย
3. ใช้กับคำภาษาอื่นบางคำ เช่น สำปั้น กำปั้น ฉนำ ต่อมะหงง

อัม ใช้ดังนี้

1. ใช้กับคำบาลี สันสกฤต ซึ่งภาษาเดิมมีเสียงอะ และมี ม เป็นตัวสะกด เช่น คัมภีร์ มาจาก คมฺภีร กัมพูช มาจาก กมฺพูช อัมพร มาจาก อมฺพร
2. ใช้กับคำภาษาต่างประเทศบางคำ เช่น กิโลกรัม อัลบั้ม

อ้าม ใช้ดังนี้

ใช้กับคำภาษาบาลีและสันสกฤตซึ่งมีเสียง อะ และมี ม ตาม เมื่อไทยเรายืมมาใช้ มักแผลงเป็น อ้าม ดังนี้ อมรินทร์ เป็น อ้ามรินทร์ อมาตย์ เป็น อ้ามตย์ อมฤต เป็น อ้ามฤต

หัวข้อที่เจ็ด การใช้บุพบท กับ ใช้ดังนี้

1. นำหน้าคำที่เป็นเครื่องมือเครื่องใช้ เช่น ฉันได้ยินกับหู ฉันเห็นกับตา
2. นำหน้าคำที่เป็นเรื่องเกี่ยวเนื่องกัน เช่น เขาอยู่กับพ่อแม่
3. นำหน้าคำที่บอกสถานที่ เช่น เรานั่งกับพื้น

แก่ ใช้นำหน้าคำที่เป็นผู้รับ เช่น พ่อให้เงินแก่ลูก เขาบอกเรื่องนี้แก่ฉันแล้ว คำว่าแก่ในประโยคเช่นนี้อาจจะเสียได้ เหลือเป็นพ่อให้เงินลูก เขาบอกเรื่องนี้ฉันแล้ว

แต่ ใช้ในความเดียวกับแก่ แต่ผู้รับต้องเป็นผู้สูงศักดิ์กว่า หรือ เป็นผู้ที่น่าเชื่อถือ เช่น นายกวางย ภัตตาคารแด่พระภิกษุสงฆ์ เขาน้อมเกล้า ฯ ถวายช้างเผือกแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

เพื่อ ใช้นำหน้าคำที่เป็นฝ่ายรับ เช่น เขาหาเงินเพื่อครอบครัว เขาเสียสละชีวิตเพื่อบ้านเมือง

ต่อ ใช้นำหน้าคำที่เป็นผู้รับต่อหน้า เช่น เขายืนฟังต่อศาล

เพราะ ใช้นำหน้าคำที่เป็นเครื่องมือเครื่องใช้ เช่น เขาเสียเพราะเพื่อน

ด้วย ใช้ดังนี้

1. นำหน้าคำที่เป็นเครื่องมือเครื่องใช้ เช่น กองทัพเดินด้วยท้อง
2. นำหน้าเพื่อขยายความให้ชัดเจนขึ้น เช่น เราเตือนเขาด้วยความหวังดี

โดย ใช้ดังนี้

1. นำหน้าคำที่เป็นเครื่องมือเครื่องใช้ เช่น เขาไปเชียงใหม่โดยขบวนรถด่วนเที่ยว 17.30 น.
2. นำหน้าคำวิเศษณ์ คำนาม หรือคำบุพบทเองเพื่อขยายความให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น เขากลับถึงบ้านโดยสวัสดิภาพ

หัวข้อที่ 8 การใช้ที่ ซึ่ง อัน

คำสามคำนี้มักใช้เป็นประพันธสรรพนาม คือ ใช้แทนนามข้างหน้าและในเวลาเดียวกันก็ทำหน้าที่เป็นประธานหรือกรรมในประโยคต่อไป

ตัวอย่างเช่น

นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปเกาะแรดมักจะลงเรือที่อ่าวซอ ที่ คำแรกใช้แทน นักท่องเที่ยว และเป็นประธานของเดินทางไป

คนร้ายที่ถูกยิงเมื่อคืนนี้ตายเสียแล้ว ที่ใช้แทนคนร้ายและเป็นกรรมของถูกยิง

ข้อควรระวังในการใช้ ที่ ซึ่ง อัน ก็คือไม่ควรวางคำทั้งสามนี้ห่างจากคำที่มันแทน เพราะความหมายอาจจะผิดไป เช่น

ก๊าซธรรมชาติอาจใช้กับรถยนต์ ซึ่งขุดได้จากอ่าวไทย ต้องใช้ว่า ก๊าซธรรมชาติซึ่งขุดได้จากอ่าวไทยอาจใช้กับรถยนต์ได้